

De aansprakelijkheid van ziekenhuis – en ziekenhuisnetwerkbestuurders

Antwerpen – 26 maart 2022

Bram Van Baelen

Doctoraatsonderzoeker (KU Leuven)

Advocaat (impact advocaten)

Relevante wetswijzigingen 2017-2022

- **Invoering ziekenhuisnetwerken (publ. + priv. ZH)**
  - Wet tot wijziging van de gecoördineerde wet van 10 juli 2008 op de ziekenhuizen en andere verzorgingsinrichtingen, wat de klinische netwerking tussen ziekenhuizen betreft
- **Nieuw insolventierecht door invoering van Boek XX WER (priv. ZH)**
  - Wet houdende invoeging van het Boek XX "Insolventie van ondernemingen", in het Wetboek van economisch recht
- **Hervorming Wetboek van vennootschappen en verenigingen (WVV) (priv. ZH)**
  - Wet van 29 maart 2019 tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen
- **(Hervorming Decreet Lokaal Bestuur (DLB) (publ. ZH))**
- **(Aanpassing artikel 5 Strafwetboek (publ. +priv. ZH))**
  - De wet van 11 juli 2018 tot wijziging van het Strafwetboek en de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering wat de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen

Drie situaties

- 1. Ziekenhuisbeheerder in privaatrechtelijke VZW**
- 2. Ziekenhuisbeheerder in een publiekrechtelijke rechtspersoon
(autonome verzorgingsinstelling/ziekenhuisvereniging)**
- 3. Ziekenhuisnetwerkbeheerder**

Ziekenhuisbeheerder (art. 16 Ziekenhuiswet)

Opdracht – ten aanzien van ziekenhuis

“De algemene en uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de ziekenhuisactiviteit op het vlak van de organisatie en de werking alsook op het financiële vlak berust bij de beheerder.

De beheerder bepaalt het algemeen beleid van het ziekenhuis; hij neemt de beheersbeslissingen met inachtneming van de specifieke bepalingen en procedures voorzien in Titel IV.”

Ziekenhuisbeheerder (art. 16 Ziekenhuiswet)

- **Beheerder = orgaan van rechtspersoon**
  - In naam en voor rekening van ziekenhuis
  - Bestuurder is in beginsel niet persoonlijk aansprakelijk voor fouten begaan binnen zijn opdracht (quasi-immuniteit van uitvoeringsagent)
- **Organisatorische aspecten (algemeen beleid, organisatie dienstverlening, werkgever, ...)**
  - In verhouding met hoofdgeneesheer
  - In verhouding met diensthoofden
- **Financiële aspecten (budgettering, financiering, ...)**

Interne/externe bestuurdersaansprakelijkheid

Beheerder van private VZW: WVV

- **Uniformering bestuurdersaansprakelijkheid voor alle rechtspersonen**
  - Onder V&S-wet: geen aparte rechtsgrond, aansprakelijkheid op basis van art. 1382 BW
  - Onder WVV: art. 2:56 WVV e.v.
- **Interne aansprakelijkheid (ziekenhuis spreekt individuele bestuurder/bestuurders aan)**
  - Fout, schade geleden door ziekenhuis en oorzakelijk verband
    - Ook voor (sub-)comités (bouwcomité, financieel comité, ...)
    - Toezicht op dagelijks bestuur
  - Rol van kwijting verleend door algemene vergadering

Beheerder van private VZW: WVV

- **Externe bestuurdersaansprakelijkheid (“derde” spreekt individuele bestuurder/bestuurders aan)**
  - **Voorwaarde 1: Fout (=bestuursfout, marginale toetsing)**
    - Schending van specifieke wettelijke norm/reglementering
      - Bv. niet-doorstorting ingehouden bedrijfsvoorheffing
      - Bv. niet-naleving veiligheidsverplichtingen als werkgever (veiligheid op het werk, welzijn, ...)
      - Bv. niet-uitvoering afspraken ziekenhuisnetwerk (art. 16, tweede lid Ziekenhuiswet)
    - Schending van algemene zorgvuldigheidsplicht (=inspanningsverbintenis)
      - Bv. organisatorische procedures
      - Bv. gebrekkige uitvoering afspraken ziekenhuisnetwerk
      - Bv. gebrekkige naleving veiligheidsverplichtingen als werkgever (veiligheid op het werk, welzijn, ...)
  - **Voorwaarde 2 en 3: schade geleden door derde en oorzakelijk verband**

Beheerder van private VZW: WVV

- **Theoretisch, want (quasi-)immunititeit van uitvoeringsagent?**
  - Behalve bij pre-contractueel handelen
  - Ontwerp-BW: *quo vadis?*
- **Geen (quasi-)immunititeit van uitvoeringsagent bij strafrechtelijke aansprakelijkheid**
  - Groter risico in ziekenhuisomgeving wegens “schending van fysieke integriteit”
  - Theoretisch: art. 5 Strafwetboek: *cumul*-regeling
  - Praktijk: eerder hypothetisch wegens “toerekenbaarheid” aan bestuursorgaan
    - Opgelet voor niet-tijdig of consequent ingrijpen
    - Opgelet voor “bijzondere” strafrechtelijke sancties en wettelijke bepalingen
- **Conclusie**
  - Aandacht voor toezicht en controle op wettelijke verplichtingen, interne processen, financiën
  - Aandacht voor besluitvorming en notulering

Beheerder van private VZW: WVV

Wijzigingen bestuurdersaansprakelijkheid

- **Nieuw: verruimd toepassingsgebied**
  - Gewone bestuurders
  - Feitelijke bestuurders
    - “*Personen met werkelijke bestuursbevoegdheid*”
    - Ziekenhuisnetwerk als feitelijk bestuurder?
- **Nieuw: hoofdelijke aansprakelijkheid (i.p.v. *in solidum*)**
  - Disculpatiemogelijkheid (art. 2:56, vierde lid WVV)
  - “Cap” op bestuurdersaansprakelijkheid (art. 2:57 WVV)
- **Nieuw: verbod op vrijwaringsbeding door VZW**
  - Quid bestaande overeenkomsten?

Beheerder van private VZW: boek XX WER

- **Nieuw toepassingsgebied sinds 1 mei 2018**
  - Faillissement van VZW/stichting (=onderneming)
  - Niet voor publiekrechtelijke RP (=AV/ziekenhuisvereniging) (art. I.22 WER)
- **Aansprakelijkheidsgronden bij faillissement van VZW**
  - Artikel XX.225 WER (“kennelijk grove fout”)
  - Artikel XX.226 WER (bijzondere AH bij RSZ-schulden)
  - Artikel XX.227 WER (“wrongful trading”)
- **Theoretisch risico of realiteit?**
  - Gevolgen invoering ziekenhuisnetwerk op financiën?

Beheerder van publiekrechtelijk ziekenhuis

- **Publiekrechtelijke ziekenhuis**

- Autonome verzorgingsinstelling (art. 496 DLB e.v.)
- Ziekenhuisvereniging (art. 501 DLB e.v.)

- **Aansprakelijkheidsgronden**

“De [autonome verzorgingsinstelling/ziekenhuisvereniging] is aansprakelijk voor de fouten die toegeschreven kunnen worden aan haar aangestelden of aan de organen, waardoor haar wil wordt uitgevoerd.

Door de bestuurders wordt geen persoonlijke verplichting aangegaan betreffende de verbintenissen van de welzijnsvereniging. Hun aansprakelijkheid is beperkt tot de vervulling van de aan hen gegeven opdracht en tot de in hun beheer bedreven fouten.”

- **Aandachtspunt**

- (Positieve ?) evolutie art. 5 Sw. door opheffing strafrechtelijke immuniteit publiekrechtelijke RP

Opdracht beheerder ziekenhuisnetwerk (artikel 17/2 Ziekenhuiswet)

1. *het bepalen van de strategie inzake het aanbod aan locoregionale zorgopdrachten;*
2. *de coördinatie van het aanbod aan algemene en gespecialiseerde zorgopdrachten tussen de ziekenhuizen van het locoregionaal klinisch ziekenhuisnetwerk;*
3. *de toegankelijkheid van alle locoregionale zorgopdrachten waarborgen aan alle patiënten die de betrokken ziekenhuiszorg nodig hebben;*
4. *de keuze van de referentiepunten voor supraregionale zorgopdrachten buiten het locoregionaal klinisch ziekenhuisnetwerk, het maken van verwijs- en terugverwijsafspraken en het sluiten van samenwerkingsovereenkomsten met deze referentiepunten;*
5. *het formuleren van een opnamebeleid voor het locoregionaal klinisch ziekenhuisnetwerk waardoor onder meer wordt gegarandeerd dat de patiënt de zorg ontvangt die aan zijn behoeften is aangepast;*
6. *het formuleren van taak- en werkafspraken met inbegrip van verwijs- en terugverwijsafspraken met betrekking tot de zorg van de patiënten binnen het locoregionaal klinisch ziekenhuisnetwerk met het oog op de zorgcontinuïteit binnen het locoregionaal klinisch ziekenhuisnetwerk*
7. *het vastleggen van schriftelijke afspraken over het ter beschikking stellen van middelen, waaronder financiële middelen, noodzakelijk voor de uitvoering van de opdrachten van het locoregionaal klinisch ziekenhuisnetwerk;*
8. *het overleg plegen omtrent de aangelegenheden die de ziekenhuizen die deel uitmaken van het netwerk op netwerkniveau ter discussie voorleggen.*

[...]

De in toepassing van het eerste lid genomen beslissingen zijn bindend voor de ziekenhuizen die deel uitmaken van het locoregionaal klinisch ziekenhuisnetwerk.

Opdracht beheerder ziekenhuisnetwerk (artikel 17/2 Ziekenhuiswet)

- **Rechtsvorm = VZW**, dus
  - analyse beheerder ziekenhuisnetwerk = analyse beheerder ziekenhuis
  - Boek 2 WVV
  - Boek XX WER bij insolventie van ziekenhuisnetwerk
- **Interne bestuurdersaansprakelijkheid bij schending opdracht?**
  - T.a.v. ziekenhuisnetwerkvzw
  - Eerder hypothetisch
- **Externe bestuurdersaansprakelijkheid bij schending opdracht?**

Vragen?

bram.vanbaelen@kuleuven.be
bram.vanbaelen@impactadvocaten.be